

4. Polityka okupacyjna Niemiec – notatka

1. Polityka rasowa III Rzeszy.

a) zgodnie z ideologią nazistowską:

- **Niemcy** byli przedstawicielami **rasy aryjskiej** i mieli rządzić światem. Aryjczycy mieli być „czystą rasą”, która nie uległa wymieszaniu i nie powinna się mieszać z innymi rasami gdyż to prowadzi do upadku cywilizacji. Aryjczycy stali na szczycie hierarchii ras. Stanowili część rasy nordyckiej, z której wywodziły się plemiona germańskie.
- Ludy Europy Południowo – Wschodniej były „**podludźmi**”. Zaliczano do nich Słowian, Romów. Na samym dnie drabiny plasowali się Żydzi.
- Do „podludzi” zaliczano również Niemców, którzy nie spełniali kryteriów: ludzi niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie, bezdomnych, świadków Jehowy. Niemcy nie mogli mieszać się z „podludźmi”. Nie uznawali ich za ludzi więc nie obowiązywały ich żadne normy etyczne wobec nich.

b) **Generalny Plan Wschodni** (GPW) – był to plan osiedlenia Niemców na obszarach byłej Rzeczypospolitej oraz w europejskiej części ZSRR – na zachód od Uralu, od Jeziora Ładoga na północy po Morze Czarne na południu, a także zgermanizowania tych obszarów, zgodnie z teorią zdobycia Lebensraum („przestrzeni życiowej”). **Plan ten zakładał:**

- wysiedlenie Słowian z Polski, Białorusi, Ukrainy, Rosji za Ural; kilka milionów Słowian miano pozostawić by wykonywali niewolniczą pracę,
- całkowitej zagładzie mieli zostać poddani Żydzi i Romowie.

c) **Polityka okupacyjna III Rzeszy była wynikiem tych poglądów:**

- eliminacja elit intelektualnych podbitych krajów,
- masowe wywózki ludności cywilnej do przymusowej pracy w Niemczech – wywóz na tzw. „roboty”,
- mordowanie ludności cywilnej, która sprzeciwiała się okupantowi,
- tworzenie obozów koncentracyjnych do których zsyłano ludność podbitych krajów,
- łagodniej traktowano ludność Europy Zachodniej, która wywodziła się z plemion germańskich; zupełnie nie liczone z ludnością Europy Wschodniej,

d) **obozы koncentracyjne**

- pierwsze utworzono w Niemczech już w 1933 r. Umieszczano w nich przeciwników nowego systemu, komunistów, ludzi jawnie nie zgadzających się z poglądami Hitlera. Były to m.in.: Mauthausen, Sachsenhausen, Dachau, Ravensbrück.
- utworzono ponad 9 tys. obozów koncentracyjnych, w których umieszczono ok. 18 mln ludzi. Zginęło w nich ok. 11 milionów ludzi.
- do obozów wysyłano:
 - ✓ inteligencję i przedstawicieli elit,
 - ✓ członków ruchu oporu,
 - ✓ ludzi przypadkowo złapanych w tzw. „łapankach”,
 - ✓ jeńców wojennych (nie wszystkich, np. Rosjan),
 - ✓ Żydów i Romów,
 - ✓ członków wszystkich grup społecznych, które miały ulec eksterminacji.
- **obozы koncentracyjne można podzielić na:**
 - ✓ **zwykle obozы koncentracyjne** – ludzi wykorzystywano do niewolniczej pracy, doprowadzano do całkowitego wycieńczenia, a następnie eliminowano,

- ✓ **obozы zagłady** – przeznaczone do natychmiastowej eksterminacji

2. Polityka niemiecka wobec Żydów – celem całkowita eksterminacja narodu

a) prześladowania Żydów w krajach okupowanych:

- naznaczenie Żydów – nakaz noszenia opasek z gwiazdą Dawida,
- umieszczanie Żydów w **gettach** (od 1940 r.) – wydzielone części miast, które odseparowano od reszty. W gettach Żydów głodzono i mordowano.
- po agresji na ZSRR w czerwcu 1941 r. przystąpiono do planowej zagłady ludności żydowskiej. Dla hitlerowców proces ten postępował za wolno.

b) **„ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”** – plan całkowitej eksterminacji narodu żydowskiego opracowany na **konferencji w Wannsee** koło Berlina w **styczniu 1942 r.** Przeprowadzić tą operację miał **Adolf Eichmann**, który stał na czele wyznaczonych jednostek SS.

3. Holocaust

a) **„Holocaust”** – zagłada ponad 6 milionów Żydów podczas II wojny światowej = **ludobójstwo Żydów** = **„Szoah”** (hebr. całkowita zagłada)

b) eksterminacja Żydów przed konferencją w Wannsee

- W 1941 r. **na terenie ZSRR oddziały Einsatzgruppen** wymordowały pół miliona Żydów, a także Romów czy ros. jeńców wojennych; często przy pomocy Białorusinów, Ukraińców czy Litwinów.
- **miejsca kaźni: Biały Jar koło Kijowa** – ponad 100 tys. ludzi, **Ponary koło Wilna** – ponad 80 tys.
- eksterminacja przy pomocy broni maszynowej – według Niemców zbyt kosztowna i zbyt powolna; problem z ciałami.

c) eksterminacja Żydów po konferencji w Wannsee

- **utworzenie obozów zagłady** (obozów śmierci), w których dokonywano masowych morderstw, za pomocą przemysłowych metod. Zagazowywano Żydów używając Cyklonu B, a następnie palono zwłoki w krematoriach. „Odzyskiwano” wszelkie dobra – okulary, laski, złote zęby, protezy, włosy (na peruki), odzież itp.
- **do obozów zagłady zaliczamy:**
 - ✓ **Kulmhof** (Chełmno nad Nerem w Wielkopolsce) – pierwszy obóz zagłady,
 - ✓ **Bełżec**, w województwie lubelskim,
 - ✓ **Treblinka** niedaleko wsi Poniatowo w województwie mazowieckim,
 - ✓ **Sobibór** niedaleko Włodawy w województwie lubelskim,
- **obozы koncentracyjne**, które później przekształcono na obozy zagłady to:
 - ✓ **Auschwitz- Birkenau** – Oświęcim - Brzezinka w województwie małopolskim,
 - ✓ **Majdanek** koło Lublina w województwie lubelskim,
- **obozы pracy**, w których dokonywano eksterminacji poprzez nadludzki wysiłek podczas pracy
 - ✓ **Gross – Rosen** (Rogoźnica) - na Dolnym Śląsku. Obóz powstał jako obóz pracy (w kamieniołomie); w 1944 r. podporządkowano mu około 100 filii na Dolnym Śląsku, w Sudetach i na ziemi lubuskiej,

d) **uwarunkowania powstania obozów śmierci na ziemiach polskich:**

- ✓ Niemcy byli przekonani, że Polscy nie będą pomagać Żydom,
- ✓ centralne położenie Polski umożliwiało transporty z całej Europy,
- ✓ dobrze rozwinięta sieć kolejowa ułatwiała transport ofiar ,

e) obozy były instytucjami państwowymi,

f) w obozach wymordowano większość polskich i europejskich Żydów

4. Postawy wobec Holocaustu.

- a) w gettach działał **żydowski ruch oporu** współpracujący z AK;
- Żydowski Związek Wojskowy,
 - Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB).
- b) **powstania w gettach** – wybuchały gdy likwidowano getta. Największe było **powstanie w getcie warszawskim kwiecień – maj 1943 r.** Większość powstańców zginęła.
- c) na ziemiach polskich za pomoc Żydom groziła kara śmierci (tylko w Polsce). Mimo to **Polacy pomagali Żydom:**
- przy AK powstała **Rada Pomocy Żydom „Żegota”**,
 - Polskie Państwo Podziemne informowało aliantów o sytuacji Żydów w Polsce przez kuriera **Jana Karskiego**;
 - **rotmistrz Witold Pilecki**, żołnierz AK, dał się zamknąć w obozie Auschwitz w 1940 r. gdzie zorganizował siatkę konspiracyjną i organizację Związek Walki Wojskowej, a następnie przysyłał informacje o sytuacji w obozie; jego ludzie organizowali ucieczki z Auschwitz. Sam Pilecki zbiegł z Auschwitz w kwietniu 1943 r. Był autorem tzw. „Raportów Pileckiego” o zbrodniach hitlerowskich w Auschwitz, które przekazano na Zachód;
 - **Irena Sendlerowa** - działaczka Rady Pomocy Żydom; przemycała żydowskie dzieci z getta, umieszczając je w przybranych rodzinach, domach dziecka i u siostr katolickich w Warszawie. Uratowała ok. 2500 dzieci;
 - **Józef i Wiktoria Ulmów** ze wsi Markowa w Rzeszowskim; ukrywali 8 Żydów za co cała rodzina (wraz z 6 dziećmi) została rozstrzelana;
 - II wojnę światową przeżyło 350 tys. z 3 milionów polskich Żydów
- d) w Polsce nie było pogromów ludności żydowskiej; wyjątek stanowi **masowy mord Żydów przez Polaków w Jedwabnem w 1941 r.**
- e) **szmalcownicy** – ludzie, którzy za pieniądze wydawali Żydów Niemcom; niechlubna karta w historii Polski.
- f) Po wojnie za pomoc Żydom Izrael nadawał tytuł „Sprawiedliwy wśród narodów świata”. Polacy są najliczniej reprezentowanym narodem, spośród osób, które otrzymały ten tytuł.

5. Ruch oporu w krajach okupowanych.

- a) najwcześniej został utworzony **ruch oporu w Polsce – Służba Zwycięstwu Polski (SZP)** została powołana już we wrześniu 1939 r. W listopadzie 1939 r. powołano **Związek Walki Zbrojnej (ZWZ)**, który w 1942 r. przekształcił się w **Armie Krajową (AK)**. W jej skład wchodziło ok. 400 tys. ludzi. Było to ramię zbrojne Polskiego Państwa Podziemnego.
- b) ruch oporu **we Francji – Résistance** – powstał w 1940 r. Podporządkował się Komitetowi Wolnych Francuzów w Londynie, na czele którego stał Charles de Gaulle. Działalność:
- organizacja pomocy jeńcom alianckim,
 - sabotaż,
 - kolportowanie pism propagandowych,
 - prowadzenie akcji zbrojnych; po lądowaniu w Normandii tworzone oddziały zbrojne które brały udział w wyzwoleniu kraju. Największym sukcesem – powstanie paryskie, które zakończyło się wyzwoleniem Paryża w sierpniu 1944 r.
- Na terenie Francji działała również partyzantka komunistyczna.
- c) partyzantka w Jugosławii - najliczniejsza organizacja podziemna w Europie

- **partyzantkę komunistyczną założył Josip Broz – Tito.** Przy pomocy aliantów walczyła z wojskami okupacyjnymi oraz z Chorwatami, którzy współpracowali z Niemcami
- **czetnicy** – członkowie serbskich oddziałów partyzanckich, wierni królowi Piotrowi II. Na ich czele stał **Dražo Mihajłowić**.

d) ruch oporu powstał również w Holandii, Grecji, Norwegii, we Włoszech, w ZSRR.

6. Kolaboracja – współpraca z okupantem.

a) rządy kolaboracyjne w Europie Zachodniej:

- lokalne rządy kontrolowane przez faszystów, które współpracowały z okupantami; powstały w: Danii, Norwegii, Holandii, Francji.
- w Norwegii i Francji ściśle współpracowały z Niemcami; wydawały również własnych obywateli pochodzenia żydowskiego, którzy trafiali do obozów koncentracyjnych na ziemiach polskich;
- rząd Danii odmówił wydania swoich obywateli pochodzenia żydowskiego i przemycił ich do Szwecji.

b) w krajach Europy Środkowo - Wschodniej Niemcy w zamian za obietnicę przyszłej niezależności zyskiwali współpracę narodów, które walczyły o samodzielność: Białorusinów, Litwinów, Ukraińców, Łotyszy, Estończyków, Słowaków czy Chorwatów.

- c) w krajach gdzie działał silny ruch oporu wszelka współpraca z Niemcami była zakazana i piętnowana;
- kobietom, które umawiały się z żołnierzami niemieckimi golono głowy,
 - za pomoc w walce z ruchem oporu groziła kara śmierci.